

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond er bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de brief van 3 februari 2015 inzake de Aanbieding resultaten van de jaarlijkse monitor «Sport en Bewegen in de Buurt» (Kamerstuk 30 234, nr. 121).

De voorzitter van de commissie,
Lodders

Adjunct-griffier van de commissie,
Clemens

Inhoudsopgave

- I. **Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**
- II. **Reactie van de Minister**

I. VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES

Vragen en opmerkingen van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de resultaten van de jaarlijkse monitor «Sport en Bewegen in de Buurt». Deze leden hebben een aantal vragen naar aanleiding van de resultaten, in het bijzonder over de buurtsportcoach.

Een belangrijke doelstelling van de regeling is het realiseren van 2.900 fte buurtsportcoaches die eind 2016 werkzaam zijn, zo lezen de leden van de VVD-fractie. Het lijkt erop dat het inzetten van een bepaald aantal fte buurtsportcoaches het effect zou moeten zijn van het beleid, in plaats van het resultaat op het beweeggedrag of op de gezondheid. Welk concreet doel wil de Minister precies behalen met de inzet van de buurtsportcoaches?

Welke werkgeversvormen worden toegepast bij de inzet van de buurtsportcoach? Zijn hieraan voorwaarden verbonden?

Hoe evalueren gemeenten zelf de beleidsdoelstellingen van de buurtsportcoach? Kan de Minister daarvan ook een paar voorbeelden, inclusief conclusies, geven?

De buurtsportcoach is bekender geworden bij Nederlanders, maar er is geen causaal verband tussen de toegenomen inzet van buurtsportcoaches en de ontwikkeling op het vlak van sportparticipatie. Hoe past deze bevinding in de beleidsvrijheid van gemeenten om een buurtsportcoach in te zetten? Wat is bekend over de gevolgen van de beleidsvrijheid en voldoen alle gemeenten aan de voorwaarden om deel te nemen?

In het in 2010 uitgevoerde onderzoek School, Bewegen en Sport zijn ruim 7.000 leerlingen van 126 basisscholen en 61 middelbare scholen ondervraagd over hun sport- en beweeggedrag. Van de scholen is het sportprofiel in kaart gebracht. Kan de Minister aangeven of er in 2015 een vervolgonderzoek School, Bewegen en Sport wordt uitgevoerd, of hierbij de inzet van de buurtsportcoach wordt betrokken, en of geïnventariseerd wordt of het aantal uren bewegingsonderwijs gegeven door vakleerkrachten stijgt door de inzet van de buurtsportcoach?

In het rapport wordt gemeld dat uit verdiepingsonderzoek blijkt dat gemeenten een transitie beginnen te maken naar een bredere inzet van de buurtsportcoach. Kan de Minister aangeven of preventie, leefstijl, jeugdzorg, cultuur, en/of sociale en integratieonderdelen bij het takenpakket van de buurtsportcoach zijn gaan horen? Hoe kijkt de Minister tegen deze ontwikkeling aan in algemene zin, vanuit het oogpunt van de financiering van de buurtsportcoach uit de sportbegroting en vanuit het oogpunt van het helder verantwoordelijk van overheidsuitgaven, waarbij een causale relatie tussen de uitgaven en het effect aanwijsbaar zou moeten zijn?

De samenhang tussen de inzet van buurtsportcoaches en de effecten op de sport- en beweegdeelname en het lidmaatschap van verenigingen valt nog niet aan te wijzen. Hoe zijn deze resultaten te vergelijken met de

(tegenvallende) resultaten van voorgaande sport- en beweegstimuleringsprojecten van de landelijke overheid, zoals de Sport Technisch Kaderfunctionaris?

Het programma Sport en Bewegen in de Buurt loopt tot en met 2016. Hoe is de toekomstbestendigheid van de buurtsportcoach en de sportimpuls geregeld? Wanneer wil de Minister een besluit nemen over Sport en Bewegen in de Buurt na 2016?

De Minister kan, naast het Sport en Bewegen in de Buurt programma, ook op allerlei andere manieren een impuls geven aan sport en bewegen in de buurt. Dat kan bijvoorbeeld door openbare ruimte meer uitnodigend te maken voor sport en bewegen, en door schoolsportaccommodaties toegankelijk te maken buiten schooltijden, opdat deze accommodaties meer gaan renderen. Hoe kijkt de Minister aan tegen deze twee mogelijkheden? Kan de Minister aangeven of het mogelijk is om twee denktanks in het leven te roepen die hier snel en concreet werk van gaan maken?

De leden van de VVD-fractie vinden dat de rapporten een zeer beperkt beeld van het middel buurtsportcoach geven. Zo wordt niet ingegaan op de keuzevrijheid die gemeenten hebben om de buurtsportcoach in te zetten. Welke keuzevrijheid hebben gemeenten en hoe maken ze daarvan gebruik? Hoe groot is de variatie in de bestedingen van de middelen die naar de buurtsportcoaches gaan?

De leden van de VVD-fractie kunnen in de rapporten geen informatie vinden over het effect van de buurtsportcoach op de grondmotoriek van kinderen (rollen, balanceren, mikken, rennen, etc.). Zou de Minister het wenselijk vinden om dit effect inzichtelijk te maken en waarom wel of niet?

In het Verslag houdende een lijst van vragen en antwoorden over de vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van VWS voor het jaar 2015 (onderdeel Jeugd en Sport) lezen deze leden dat er 12 gemeenten zijn gestopt met de buurtsportcoach.¹ Zijn deze gemeenten ook meegenomen in de onderzoeken? Zo ja, wat wordt hiervan geleerd? En zo niet, waarom niet? Wat waren de overwegingen van deze gemeenten om met de buurtsportcoach te stoppen? Hoe staan de ervaringen van deze gemeenten met de buurtsportcoach in verhouding tot de resultaten van het Mulier Instituut?

Om het effect van de buurtsportcoach te meten, is het ook interessant om te kijken naar de ontwikkelingen in sport en bewegen in gemeenten die geen buurtsportcoach hebben. De leden van de VVD-fractie zijn benieuwd of er ook gemeenten bij het onderzoek zijn betrokken die geen buurtsportcoach hebben. Welke inzichten levert dit op? Heeft de Minister informatie over sport- en beweegdeelname in gemeenten zonder buurtsportcoach en ontwikkelingen daarin, en zo ja, wat blijkt uit deze informatie? Tot slot zijn genoemde leden benieuwd wat er gebeurt met de aanvraag van gemeenten voor een buurtsportcoach als de 2.900 fte eenmaal zijn behaald?

Het rapport geeft een kwantitatief beeld van de bekendheid van de buurtsportcoaches bij scholen. Buurtsportcoaches zijn meestal een of enkele keren per jaar aanwezig op een school. De leden van de VVD-fractie zijn benieuwd of er bij scholen ook iets te melden is over de kwalitatieve resultaten, en zo ja, welk beeld geven deze resultaten?

---

¹ Kamerstuk 34 000, XVI, nr. 31

Uit de onderzoeksresultaten zou blijken dat de buurtsportcoach op lokaal niveau een rol speelt bij de toegenomen samenwerking van sportverenigingen met andere organisaties. De onderbouwing van deze bewering is echter onduidelijk. Kan de Minister de onderbouwing nader toelichten?

Vindt de Minister een onderzoek bij 11 van de 378 deelnemende gemeenten voldoende representatief om te beoordelen of de georganiseerde sportdeelname door de buurtsportcoach niet is toegenomen? Genoemde leden zouden graag willen weten welke gemeenten dit zijn. Klopt het dat bij deze gemeenten bij aanvang überhaupt niets bekend was over de sportdeelname van de inwoners?

In 19% van de onderzochte gemeenten wordt de aanstelling van vakleerkrachten bewegingsonderwijs gefinancierd via de gemeente/sportvereniging als buurtsportcoach. Dit is na de lumpsum-financiering de meest genoemde regeling. De leden van de VVD-fractie hebben een aantal vragen over de inzet van de buurtsportcoach als vakleerkracht bewegingsonderwijs. Hoeveel uren besteden buurtsportcoaches gemiddeld aan bewegingsonderwijs? Hoe kijkt de Minister aan tegen de inzet van buurtsportcoaches als vakleerkracht bewegingsonderwijs in het basisonderwijs, en vindt zij dat gezien de financiering van de buurtsportcoaches vanuit VWS een logische keuze?

In paragraaf 5.2 van de Voortgangsrapportage Monitor Sport en Bewegen in de Buurt 2014 lezen deze leden meer over de tevredenheid over sportaccommodaties in de buurt. Kan de Minister een reactie geven op de cijfers?

De leden van de VVD-fractie lezen over de Sportimpuls dat de georganiseerde activiteiten een structurele plek moeten krijgen in het aanbod van de sportaanbieders. Financiële borging is echter vrijwel nergens gerealiseerd. Genoemde leden vragen welke verwachtingen de Minister heeft ten aanzien van de doorlooptijd van de gesubsidieerde projecten nadat de subsidie wordt afgebouwd? Zijn daar gegevens over?

Vragen en opmerkingen van de PvdA-fractie

De leden van de fractie van de PvdA hebben met interesse kennisgenomen van de voortgangsbrief rondom het programma Sport en Bewegen in de Buurt. Deze leden merken op dat sporten en bewegen mensen gezond houdt en zorgt voor verbinding in wijken. Zij vinden de inzet hierop dan ook van het grootste belang. Wel hebben zij nog enkele vragen naar aanleiding van de voortgangsbrief.

Ten eerste vragen de leden van de PvdA-fractie hoe de borging van de behaalde resultaten in de praktijk plaats heeft. Het zou zonde zijn, zo merken deze leden op, dat de inzet van buurtsportcoaches en de ondersteuning vanuit de Sportimpuls niet zouden beklijven. Genoemde leden zien juist het nut van deze programma's op de lange termijn, met name rondom de preventie van gezondheidsproblemen, bij mensen die mede door het programma Sport en Bewegen gekomen zijn tot een verandering in hun leefstijl. Graag ontvangen zij een uitgebreide uitleg over de borging van deze resultaten.

Ten tweede vragen de leden van de PvdA-fractie in het verlengde daarvan hoe de buurtsportcoaches en de sportimpuls in de praktijk kwetsbare groepen weten te bereiken. Hoe weten buurtsportcoaches groepen die moeilijk te bereiken zijn, of in het geheel niet in het vizier zijn bij hen of andere lokale initiatieven rondom sport en bewegen, te identificeren en te benaderen? Juist kwetsbare mensen, met lage gezondheidsvaardigheden,

zouden bereikt dienen te worden, zo geven genoemde leden aan. Niet alleen is daar het grootste rendement uit de inzet van buurtsportcoaches te halen, maar ook hebben deze groepen juist vaak een steuntje in de rug nodig om te gaan bewegen en te gaan sporten. Ook over het bereik van deze kwetsbare groepen, en de mate waarin dat tot dusverre plaats heeft, krijgen deze leden graag een uitgebreide toelichting.

Als laatste punt willen de leden van de PvdA-fractie opmerken het jammer te vinden dat er zo weinig te zeggen is over de effectiviteit van buurtsportcoaches. Genoemde leden zouden graag zien dat de successen die aantoonbaar behaald worden door de inzet van buurtsportcoaches uitgedragen worden. Niet alleen vergroot dat het draagvlak voor dit programma, maar ook stelt het gemeenten en buurtsportcoaches in staat te leren van verschillende succesvolle activiteiten en opgezette initiatieven. Mede daarom zien deze leden uit naar de vernieuwende methodes om het effect te meten van buurtsportcoaches waarvan in de brief melding wordt gemaakt. Genoemde leden vragen daarbij of er in deze verdere effectrapportages ook ingegaan kan worden op de wijze waarop succesvolle initiatieven rondom sport en bewegen in de buurt tussen gemeenten worden gedeeld en al dan niet worden overgenomen. Ook uit de mate waarin initiatieven worden herhaald in andere gemeenten zou het succes van de buurtsportcoaches kunnen worden afgeleid, zo merken de leden van de PvdA-fractie op. Ook op dit punt krijgen zij graag een nadere reactie.

Vragen en opmerkingen van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de jaarlijkse monitor «Sporten en Bewegen in de Buurt». Deze leden zijn verheugd over de uitkomsten van de monitor waarin vastgesteld wordt dat de sportdeelname en het lidmaatschap bij sportverenigingen de afgelopen jaren stabiel zijn gebleven. Dit kenmerkt volgens genoemde leden het belang van goed georganiseerd sport- en beweegaanbod voor mensen in de buurt. De leden van de SP-fractie hechten grote waarde aan het investeren in een kwalitatief sport- en beweegaanbod in de buurt dat toegankelijk is voor iedereen. Helaas constateren genoemde leden dat het sport- en beweegaanbod voor veel mensen nog niet toegankelijk is. Hoewel een meerderheid van de Nederlanders meerdere keren per jaar sport, maken deze leden zich zorgen over de sport- en beweegdeelname bij doelgroepen die minder sporten. Dit betreft mensen met een beperking, chronische ziekte, lager inkomen of een lager opleidingsniveau. De leden van de SP-fractie begrijpen dat het sport- en beweegaanbod voor deze mensen het moeilijkst te realiseren is en zij vragen de Minister welke (nadere) maatregelen zij voornemens is om hierop in te zetten.

De leden van de SP-fractie hebben de effectmeting met betrekking tot de inzet van buurtsportcoaches met veel interesse gelezen. Zij vinden het opmerkelijk dat er geen betekenisvolle samenhangen gevonden konden worden tussen de inzet van buurtsportcoaches en georganiseerde sportdeelname en daarbij de groei van leden bij sportverenigingen of sportbonden. Heeft dit te maken met de grote inzet van buurtsportcoaches als vervanging van sportdocenten die zijn wegbezuinigd op scholen? Kan de Minister hierop een toelichting geven? Kan de Minister tevens toelichten waarom het bereik van het onderzoek zo kleinschalig is, gezien er beschikbare data van 14 gemeenten zijn onderzocht? Hoewel genoemde leden kennis hebben genomen van goede ervaringen en succesvoorbeelden dankzij de inzet van buurtsportcoaches wijzen deze leden juist op het belang van sporten op school en het organiseren van schoolzwemmen op gemeentelijk niveau. De leden van de SP-fractie

maken zich zorgen over de conclusies die voortkomen uit de monitor. Hieruit blijkt dat kinderen die opgroeien in arme gezinnen minder vaak lid zijn van een sportvereniging en minder vaak op zwembles zitten dan kinderen uit welvarende gezinnen. Deze leden vragen de Minister of zij de mening is toegedaan dat het een taak van de overheid is om de sociaal-economische achterstand van kinderen te verkleinen en hoe het kan zijn dat deze problemen nog steeds niet zijn opgelost. Op jonge leeftijd niet sporten leidt tot ziekte op latere leeftijd; waarom blijft het zo ingewikkeld om kinderen in een economische achterstand fatsoenlijk deel te laten nemen aan sport? De financiële middelen zijn een belangrijke belemmering voor het niet sporten van kinderen in armoede. Kan de Minister inmiddels erkennen dat door het beperkte bewegingsonderwijs van minimaal twee uur per week en het loslaten van het verplichte schoolzwemmen dit beleid ertoe geleid heeft dat niet alle kinderen bereikt worden om te kunnen sporten en bewegen. Is de Minister trots op deze uitkomsten?

De leden van de SP-fractie wijzen op de resultaten van de monitor Sport en Bewegen in de Buurt, waarin aangegeven wordt dat een aantal doelgroepen onvoldoende bereikt wordt. Genoemde leden stellen vast dat de inzet van buurtsportcoaches met name gericht is op de belangrijkste doelgroepen, kinderen tussen de 4 en 12 jaar en jongeren tussen de 12 en 18 jaar. Dit terwijl mensen met een beperking, inactieve mensen en 65-plussers minder aandacht krijgen. Kan de Minister toelichten waarom voor deze inzet gekozen is? Was de opdracht die buurtsportcoaches kregen ook om mensen met een beperking en ouderen aan het sporten te krijgen? Hoewel er vanuit de welzijnssector een lichte stijging waarneembaar is van betrokkenheid door organisaties is er nog veel te weinig aandacht voor mensen met een beperking. Kan de Minister nader toelichten hoe het komt dat voor deze doelgroepen onvoldoende mogelijkheden zijn gecreëerd? Welke tekortkomingen in sport- en beweegaanbod gelden voor deze mensen en welke maatregelen is de Minister voornemens te nemen om te zorgen dat er meer aandacht komt voor deze doelgroepen? Deze leden vragen om een uitgebreide toelichting, aangevuld met cijfers.

Voorts maken de leden van de SP-fractie zich zorgen over de 400.000 kinderen die opgroeien in armoede en om financiële (of andere) redenen geen toegang hebben tot sport. Hoe oordeelt de Minister hierover en met welke reden is de inzet van buurtsportcoaches in het algemeen gericht op jongeren, maar nog onvoldoende gericht op de doelgroep waarvoor de drempel om te sporten hoger is? Kan de Minister nader toelichten op welke wijze 88% van de gemeenten omgaat met het aanbod van sportvoorzieningen van jongeren die opgroeien in armoede? Welke aanvullende maatregelen neemt de Minister vanuit de € 5 miljoen die beschikbaar is gesteld uit de Sportimpuls? Is overigens het beleid ook gericht op de armoede onder jongeren die voornamelijk voorkomt in de grote steden, Zuid-Limburg en de noordelijke provincies, of is het beleid hierop niet geconcentreerd?

Tot slot verzoeken de leden van de SP-fractie om meer informatie over de JOGG-methode (Jongeren op Gezond Gewicht). Kan de Minister toelichten of deze organisatie effectief is gebleken om jongeren op een gezond gewicht te krijgen? Hoe beoordeelt de Minister dat een dergelijke organisatie, die obesitas onder jongeren moet bestrijden, bij lokaal georganiseerde evenementen zich laat sponsoren door organisaties als Coca Cola en McDonald's? Kan de Minister tevens toelichten wat haar reactie is op uitspraken van de voorzitter van JOGG, Paul Rosenmöller, die het kennelijk een goed idee vindt om jongeren bloot te laten stellen aan

reclames met slechte voeding? Genoemde leden vragen om een toelichting op dit punt.²

Vragen en opmerkingen van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de aanbieding van de resultaten van de jaarlijkse monitor «Sport en Bewegen in de Buurt». Het is positief om te zien dat de doelstellingen van het programma nagenoeg gehaald worden en dat er steeds meer samenwerking tussen verschillende sportverenigingen en andere organisaties tot stand komt. Deze leden hebben nog enkele vragen bij de brief en de onderliggende rapportages.

Het programma Sport en Bewegen in de Buurt is gestart in 2012 en loopt tot en met 2016. De leden van de CDA-fractie vragen wanneer er mogelijk besloten wordt om het programma te verlengen. Is er een eindevaluatie van het programma voorzien? Wanneer krijgen gemeenten en verenigingen die met buurtsportcoaches werken uitsluitel of zij het programma kunnen voortzetten?

Uit de voorlopige cijfers van de landelijke outputmonitor van BMC Onderzoek blijkt dat er een lichte verschuiving is van de inzet in de oorspronkelijke sectoren sport, onderwijs en cultuur naar de nieuwe sectoren welzijn, ouderen(zorg), jeugd(zorg), zorg, kinderopvang, bedrijfsleven en overig. De leden van de CDA-fractie vragen of deze beweging qua omvang overeenkomt met de beleidsdoelstellingen van de verbreding van de impuls in 2012. Is de Minister tevreden dat nu 19% van de buurtsportcoaches in de nieuwe sectoren worden ingezet, of is de doelstelling om dit percentage nog te laten toenemen.

De leden van de CDA-fractie constateren dat de inzet van buurtsportcoaches ook voor wat doelgroepen betreft verbreed is. Deze leden lezen dat de inzet op de doelgroepen mensen met een handicap (14%) en 65-plussers (11%) achterblijft. Heeft de Minister hier een verklaring voor? Zijn er mogelijkheden om meer inzet van buurtsportcoaches op deze doelgroepen te richten? Hoe zit het met de toezegging van de Minister uit het wetgevingsoverleg sport van 27 oktober 2014 dat als uit cijfers zou blijken dat de inzet van buurtsportcoaches voor ouderen achterblijft, zij meer ruchtbaarheid aan de mogelijkheden zou geven?³

In de Voortgangsrapportage Monitor Sport en Bewegen in de Buurt 2014 lezen de leden van de CDA-fractie dat er bij de regeling Sportimpuls nog maar weinig aandacht is voor gehandicapten en chronisch zieken. Genoemde leden vragen de Minister wat hiervan de reden is. Worden er minder aanvragen voor deze doelgroepen gedaan, of worden deze vaak afgewezen?

Voor 2015 zijn de criteria om een subsidie voor de Sportimpuls aan te vragen aangescherpt. De definitie van een lokale sport- en beweegaanbieder is aangepast; de organisatie moet tenminste twee jaar aantoonbare ervaring hebben in het zelf lokaal uitvoeren en organiseren van sport- en beweegaanbod in de gemeente (of regio) waar de subsidieaanvraag zich op richt en ten slotte moet de organisatie in het vervolg ingeschreven staan bij de Kamer van Koophandel. De leden van de CDA-fractie vragen waarom deze criteria zijn aangescherpt.

² http://www.telegraaf.nl/binnenland/22796611/Geen_verbod_snoeprclame.html

³ Kamerstuk 34 000, XVI, nr. 32

Vragen en opmerkingen van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief van de Minister over de belangrijkste resultaten van de jaarlijkse monitor «Sport en Bewegen in de Buurt» en de resultaten van de eerste effectmeting naar de inzet van buurtsportcoaches. Deze leden hebben echter nog wel een aantal vragen die zij graag aan de Minister willen voorleggen.

Resultaten monitoring Sport en Bewegen in de Buurt

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de resultaten uit de monitor Sport en Bewegen in de Buurt. Deze leden menen dat het positief is dat het aantal buurtsportcoaches is gestegen aangezien nu zowel ouderen als jongeren gestimuleerd kunnen worden om te gaan sporten. Kan de Minister toelichten of er, nu er zoveel meer buurtsportcoaches zijn, aandacht is voor alle leeftijdsgroepen die baat hebben bij een buurtsportcoach? Zo ja, kan de Minister de Kamer informeren hoe zij tot deze conclusie is gekomen? Zo nee, welke groepen komen minder aan bod? Waarom is dat zo? Is er ook aandacht voor gehandicaptensport?

Effectmeting buurtsportcoaches

De leden van de D66-fractie constateren dat het opstarten van de effectmeting buurtsportcoaches een grote uitdaging was en dat er in het algemeen geen overtuigende samenhang te zien is tussen de hoeveelheid inzet buurtsportcoach en de sportfrequentie in die tijd. Is de Minister inmiddels van mening dat de effectmeting voldoende functioneert? Zo nee, welke gevolgen heeft dat?

Lichte stijging sportdeelname

De leden van de D66-fractie zijn tevreden met het feit dat de sportparticipatie de laatste jaren licht is gestegen, maar constateren ook dat het aantal lidmaatschappen van sportverenigingen de laatste jaren een lichte daling laat zien. Is het volgens de Minister een doel van de buurtsportcoaches om mensen te motiveren lid te worden van een sportvereniging om op deze manier duurzaam sporten te stimuleren? Zo ja, kan de Minister dan uiteenzetten waarom, ondanks het groeiende aantal buurtsportcoaches, het aantal lidmaatschappen afneemt? Werkt de aanpak van de buurtsportcoach op het gebied van samenwerking met sportverenigingen goed?

De leden van de D66-fractie vragen daarnaast of er genoeg aandacht wordt gegeven aan alle verschillende soorten sport die in de gemeenten kunnen worden beoefend. Kan de Minister toelichten of er aandacht wordt gegeven aan alle sporten, ook die wat minder bekend zijn in Nederland? Is het beleid hierop ingericht? Zo ja, kan de Minister dat uiteenzetten?

II. REACTIE VAN DE MINISTER